

Ca. 5 km fra Uppsala i Sverige ligger Gamla Uppsala, der er en af Sveriges vigtigste historiske pladser. I yngre jernalder lå der, ved Gamle Uppsala, en rig og veludviklet bosættelse med flere gravpladser og en kongsgård. Endvidere lå der også, ifølge munken og fortælleren Adam af Bremen, en offerlund og et hedensk tempel ved Gamla Uppsala.

Adam af Bremen beretter om et tempel viet til Odin, Frej og Odin, og udsmykket med guld. Hvert niende år blev der i løbet af ni dage foretaget ofringer af ni mænd og ni af hankøn af alle andre levende væsener. Rigsblotet (ofringerne) fandt sted i den hellige lund og foregik i forbindelse med forårsjævndøgn. Ved templet voksede et stort træ, der var grønt året rundt, hvilket svarer til det evigt grønne verdenstræ, Yggdrasil.

Nedenfor bringes uddrag af Adam af Bremens Krønike, hvor han beretter om ofringerne i Gamla Uppsala (Ubsola).

Håndskrift med Adam af Bremens krønike
Den Kongelige Bibliotek
Nationalmuseet

Dette folk har et vidtberømt tempel, som heder Ubsola.

I nærheden af dette tempel vokser et vældigt træ, der breder sine grene ud til alle sider. Det er stedsgrønt, vinter som sommer. Der er ingen, der véd, hvilken slags træ det er. Der findes også en kilde dér, ved hvilken hedningene plejer at forrette deres offerhandlinger, og i hvilke de sænker levende mennesker ned. Hvis de ikke atter kommer op, vil folkets ønske gå i opfyldelse.

Templet er omgivet af en guldkæde, som hænger oppe på tagryggen. Med sit rødgyldne skær stråler den de besøgende i møde på lang afstand. Helligdommen ligger nemlig oppe på et plateau og er i en rundkreds omsluttet af bjerge på en sådan måde, at det minder om et teater.

Det ligger i nærheden af Sictona by (og Birka). I dette tempel, som er bygget helt af guld, tilbeder folket billedstøtterne af tre guder. Thor, den mægtigste af dem, har sin tronstol midt i festsalen, og på hver sin af ham har Wodan og Fricco deres plads. De tillægges følgende funktioner: ”Thor”, siger de, ”råder i luften og bestemmer over torden og lynild, vind og regn, skyfri himmel og afgrøde. Næst ham kommer Wodan, det vil sige ´ekstase´, som styrer krigene og giver mennesket mod i kampen mod i kampen mod dets fjender. Den tredje er Fricco, som skænker menneskene fred og fryd.” Hans statue er fremstillet med en enorm fallos. Wodan derimod afbilder de gerne bevæbnet på samme måde, som vore landsmænd plejer at fremstille Mars. Thor synes med sit scepter at ligne Jupiter. De dyrker også menneskeskabte guder, som de til gengæld for deres store bedrifter har skænket udødeligheden. Det kan man for eksempel læse i Den Hellige Ansgars Levned, at de har gjort med Kong Heric.

Deres guder har alle hver sine præster til at udføre folkets ofre. Hvis pest og hunger truer, bringes et drikoffer til Thors afgudsbillede. Hvis krig truer, til Wodan. Og hvis der skal fejres bryllup, til Fricco. Endvidere plejer alle sveonernes lande hvert niende år i fælleskab at fejre en religiøs højtidelighed i Ubsola.*

For ikke så længe siden afviste sveonernes meget kristent sindede konge Anund at bringe det af folket bestemte offer til afguderne. Han skal af den grund være blevet fordrevet fra sit rige og have forladt det forsamlede råd glad over, at han var blevet anset for værdig til at blive vanæret for Jesu navns skyld.

Ingen har lov til at udeblive fra denne religiøse fest. Konger som folk, alle og enhver, sender deres offergaver til Ubsola. Og hvad der er værre end nogen form for straf: De, som allerede har antaget kristendommen, må købe sig fri for deltagelse i disse ceremonier. Offerhandlingen foregår på følgende vis: De ofrer ni hoveder af alle de levende hankønsvæsener, ved hvis blod det er skik at forsone (sådanne) guder.

I 9 dage fejres festmåltider og lignende offerhandlinger. Hver dag ofrer de ét menneske sammen med de andre levende væsener, således at det i løbet af de 9 dage bliver til i alt 72 levende væsener, der bringes som ofre. Denne ofring finder sted ved forårsjævndøgn.

Kroppene derimod hænges op i en hellig lund, som ligger lige i nærheden af templet. Denne lund er nemlig så hellig for hedningene, at hvert eneste træ i den menes at være guddommeligt som følge af ofrenes død og forrådnelse. I lunden hænger også ofrede hunde og heste samt mennesker. Og en kristen har fortalt mig, at han har set ligene af 72 sådanne hængt op mellem hverandre. I øvrigt synger de også, som almindeligt ved den slags rituelle drikofre, forskellige uanstændige sange – hvorfor det er bedst at forbigå dem i tavshed.

I denne landsdel hændte for nylig en bemærkelsesværdig begivenhed, som på grund af sin betydning blev kendt viden om og således også kom til vor biskops kundskab. En af de præster, der plejede at tjene afguderne i Ubsola, blev blind, og hans guder kunne ikke på nogen måde hjælpe ham. Men da dette forstandige menneske gav afgudsdyrkelsen skylden for sin ulykkelige blindhed – han havde tilsyneladende ved sin overtroiske tilbedelse af disse guder krænket de kristnes almægtige Gud – åbenbarede sig selvsamme nat en underskøn Jomfru for ham og spurgte, om han ikke hellere ville tro på hendes søn. Han ville få sit syn igen, hvis han forkastede de afgudsbilleder, han tidligere havde dyrket. Det lovede han med glæde at gøre, da han til gengæld for en så herlig gave ikke ville afvise noget som uoverkommeligt. Dertil sagde Jomfruen: ”Du skal vide for vist, at dette sted, hvor der nu udgydes så meget uskyldigt blod, i nær fremtid vil blive indviet til min ære. For at der ikke skal råde tvivl i dit sind derom, modtag da hermed min i min søn Jesu Kristi navn atter dit syn.” Da han havde fået sit syn igen, blev han straks troende. Han rejste så rundt til alle landsdelene og omvendte med lethed hedningene til at tro på Ham, som havde gjort en blind seende.

Under indtrykket af disse mirakler adlød vor biskop straks en stemme, som sagde: ”Ser op og løfter Eders øjne, eftersom markerne allerede er hvide til høsten”. Biskoppen indsatte nu i de egne Adalward den Yngre, som man lod hente fra domkapitlet i Bremen, en mand der udmærkede sig såvel i kraft af sin boglige lærdom som sin retskafne karakter. Gennem forbindelser til kong Steinkel skaffede biskoppen Adalward sæde i Sictona by, der ligger kun en dagsrejse fra Ubsola. Men selve rejsen derop er sådan, at sejler man fra Sconien i danernes land, når man på femtedagen til Sictona eller Birca, der ligger nær hinanden. Men hvis man rejser over land fra Sconien gennem goternes land og over Scarane, Telgae og Birca, tager turen til Sictona en hel måned.

Adalward drog da glødende af ildhu efter at forkynde Evangeliet til Svedien, og i løbet af kort tid fik han alle i Sictona og omegn til at gå over til den kristne tro.*

Folk i bisp Adalwards følge har fortalt mig, at han ved sit første besøg i Sictona for afholdelsen af blot én messe modtog 70 mark sølv. Så fromme er nemlig de nordlige folkeslag generelt. Han benyttede også lejligheden til at besøge Birca, der nu er lagt øde, så man faktisk ikke kan se levn af den. Derfor var det heller ikke muligt at finde ærkebiskop Unnis grav.

Han aftalte også med den højfromme bisp Eginio i Sconien, at de to sammen skulle tage op til hedningenes berømte tempel, Ubsola, for om muligt dér at bringe Kristus udbyttet af deres møje: De var nemlig rede til at udstå alskens pinsler for at tilintetgøre det hus, som er hovedsædet for barbarernes overtroiske kult. For når først det var revet ned eller endnu bedre brændt ned, ville hele folkets omvendelse følge af sig selv. Da den gudfrygtige kong Steinkel hørte folket mumle om de to bekenderes plan, fik han dem snedigt til at afstå fra deres forehavende. Han gjorde det nemlig klart for dem, at de straks ville blive dømt til døden, og han selv fordrevet fra tronen, fordi han havde bragt sådanne ugerningsmænd til sit land. Det ville blot medføre, at alle de, der nu var troende, uden videre ville glide tilbage i hedenskaben, sådan som det for nyligt var sket Slavanien. Biskopperne måtte give kongen ret i dette og rejste i stedet rundt til alle gothernes byer, knuste afgudsbillederne og vandt mange tusinde hedninge for kristendommen. Ved Adalwards død lod ærkebiskoppen ham efterfølge af Tadico fra Ramsola, som trods sin kærlighed til bordets glæder hellere ville sidde hjemme og hungre end være apostel ude i marken. Hermed er sagt tilstrækkeligt om Sveonien og de religiøse riter dér.